

שנים שלום

טובה וברכה

גליון מס' 1

שווה לקרוא מתחילה עד גמירא

בפתח הגיליון

בית המדרש הוא מקום לתורה ולתפילה, מקדש מעט שבו אנו מתפללים ומייחלים לקבלת תפילותינו ובקשותינו.

אבל אם לא נהיה זהירים, אפילו בית הכנסת עלול להפוך למקום שבו אנו עלולים לגרום לפגיעה ביהודים אחרים, ובמקרים חריגים אפילו לדרוס ולרמוס את כבודו של הזולת.

המעין בין דפיו של העלון הנוכחי, יקבל דוגמאות רבות לדרכים שבהן אפשר לפגוע בזולת, בעודנו עטורים בתפילין ועטופים בטלית רחבת ממדים. בין אם מדובר בנער צעיר שעולה לתורה בפעם הראשונה בחייו, ובין אם היה זה שליח ציבור שזקנו מאפיה.

אז איך זוכים להתפלל כראוי וגם לא לגרום ח"ו בדרך אגב לפגיעה בזולת.

התשובה היא מאוד פשוטה: "לא עליך המלאכה לגמור". התפקיד של יהודי עלי אדמות הוא לפעול, להתאמץ, להשקיע מחשבה ורצון, וכמובן גם הרבה מאמץ בקיום רצון הבורא.

אנחנו צריכים לעשות את שלנו, במקסימום היכולת שלנו, והקדוש ברוך הוא כבר יעשה את שלו, וכשהוא יראה שאנחנו מתאמצים במסגרת היכולות שלנו להימנע מפגיעה בזולת, הקב"ה בוודאי ישלים את המלאכה, ויעניק לנו שפע של סייעתא דשמיא כדי שנזכה שלא להיכשל בבין אדם לחברו, גם בדברים שהם מעל ומעבר לכוחותינו.

ובזכות ההקפדה על כבוד הבריות, נזכה לגאולה השלמה במהרה, ויקום בנו 'שים שלום, טובה וברכה'.

העורך

נער ה'בר מצוה' שצריך להתמודד עם 50 מתפללים

על השולחנות, גם לא מי ומי היו האורחים, אולי הוא יצליח לשחזר בזיכרוננו חלק מהמתנות שקיבל באותו יום, אבל דבר אחד הוא בטוח לא ישכח: את הרגע הנוראי הזה, שבו הוא עמד על יד הבימה, וטעה בברכות. הוא לעולם לא ישכח את היום הגדול, לעולם לא ישכח את הגערה והתיקונים, והוא בסך הכל נער ביום חגיגי. התגובה הזאת של הקהל לא תמוש מזיכרוננו לעולמים, והיא לבטח תישאר כצלכת אדומה ומכוערת בנפשו הרכה. בלי לשים לב, בלי לחשוב על מעשיהם, גרמו לו המתפללים לטראומה שתלווה אותו עוד שנים רבות.

ולמה בכלל הרגישו כולם צורך לתקן אותו? הרי אבא של הנער עומד לצדו ומסייע לו, הבעל קורא נמצא שם, והגבאי עומד על המשמר ודואג שלא יתרחשו טעויות. אבל כל אחד רוצה 'לעזור', וכך מתנפלים עליו כולם, למרות שברור הדבר שגם אם הם יישארו דוממים, הטעות תתוקן בלי עזרתם הנדיבה. המסקנה שלנו מהסיפור הזה היא שננסה להרגיל את עצמנו שלא להעיר הערות באופן ספונטני, שלא לתקן אחרים בלי שחשבנו על כך קודם לכן. רק אחרי שבדקנו, חככנו בדעתנו ומצאנו את הדרך הטובה ביותר להעיר מבלי לפגוע בזולת, רק אז נעיר ונתקן את הטעון תיקון, במאור פנים, בחביבות ובעיקר עם הרבה הרבה רגישות.

זה קרה ביום שני האחרון, סתם יום של חול. ל'שלישי' הקריא הגבאי, יעמוד חתן הבר מצוה...

הנער שבאותו יום מלאו לו 13, נראה היה כמי שהכין את עצמו לקראת היום הגדול. בפנים סמוקות וברגליים כושלות הוא התייצב על יד הבימה. אביו לצדו, מחזיק את הטלית שלא תיפול מעל כתפי העלם הצעיר, שזו לו הפעם הראשונה בה הוא עולה לתורה. "ברכו את ה' המבורך", נרעד קולו, וכולם עונים אחריו בהתלהבות. מידענינו מתרגש מאוד, קולו רועד קמעא והוא מתחיל לומר את הברכות ששינן היטב כדי שלא לטעות חלילה.

הקהל דומם, מאזין ומתרגש יחד עם עלם החמודות הזה, שמתוך ההתרגשות הגדולה התבלבל ופצח בברכת 'אשר נתן לנו תורת אמת' במקום 'אשר בחר בנו מכל העמים'... עשרות זוגות עיניים ננעצו בו, בילד הנרגש. 50 המתפללים, (שיחד עברו עליהם כבר כ-1,500 שנות חיים וניסיון רב בעליות לתורה) זעקו כאיש אחד ובלב אחד: "אשר בחר. אשר בחר." מנסים לעזור לו לברך את הברכה הנכונה.

אל דאגה, הנער תיקן את עצמו מיד (ומרוב פחד, התבלבל עוד 5 פעמים בברכות)

אז מה מרגיש נער זה?

בעוד עשרים שנה, כשהנער הזה ייזכר בבר המצווה שלו, הוא לא יזכור את האוכל שהיה

להערת: 077-444-8340 :079 a9525555@gmail.com

מהיום מפסיקים להעיר, לא לחזן ולא לעולה לתורה ולא לכל אחד, ובוודאי לא בפהרסיה.

כל המלבין פני חבירו ...

עלילותיו של ש"ץ חסר ניסיון

יש אנשים שאף פעם לא הצליחו להבין את משמעות המושג 'אימתא דציבורא'. תשלחו אותו להיות חזן בעצרת המיליון והוא יעשה את זה בלי שום קושי • ויש גם אנשים מסוג שונה...

הרב שלמה אלרובסקי (שמו האמתי שמור במערכת), הוא יהודי נכבד ונשוא פנים. ידיו רב לו בעסקנות ציבורית ענפה. אי אפשר להאשים את הרב אלרובסקי בכך שהוא אדם ביישן במיוחד, ובכל זאת הוא אינו אוהב לגשת לעמוד התפילה כשליח ציבור.

תמיד העדיף ר' שלמה לשבת במקומו ולהתפלל בנחת. תמיד הוא התרחק מהעמוד ככל יכולתו. כשזה מגיע להיות חזן הוא מרגיש קצת חסר ביטחון, ובראשו מתרוצצות ללא הרף מחשבות שונות: אולי הוא מתפלל מדי מהר, ואולי מדי לאט, אולי לא כולם שומעים אותו, ואולי יש כאלו שכועסים עליו שהוא לא מחכה להם לפני שהוא מתחיל את חזרת הש"ץ, למרות שהם מחזיקים במשרה תורנית נכבדה.

אבל כשאביו של הרב אלרובסקי הלך בדרך כל הארץ והתבקש לבית עולמו, נאלץ מידועינו לעבור תהליך של היכרות מזוהת עם העמוד.

"זה מתחיל בכך שאני קם מהשבעה, ולאחר בירור קצרצר מתברר לי שכל שלושת המניינים של תפילת שחרית בבית הכנסת הקבוע שלי כבר תפוסים עם 'חיובים' שהוריהם נפטרו בחודשים האחרונים", הוא מספר. "מיד הבנתי שאני צריך להתחיל לחפש לי מקום אחר שיארח אותי, ויאפשר לי להיות שליח ציבור באופן קבוע.

"מצאתי בית כנסת אחד בשכונה, שבו יש מניין קבוע בשעה 7:00 בבוקר, ושבדיוק אין שם אף חיוב. האנשים שם אינם מכירים אותי, וגם עם הגבאי לא היתה לי היכרות מוקדמת. אחרי שביקשתי יפה הסכימו בשמחה שאהיה שליח הציבור הקבוע בבית מדרשם. זה הלך לי לכאורה בקלות יחסית, אבל אחרי שמצאתי את הפתרון מתחילות לצוץ הבעיות, ואי אפשר לפורטן כי רבות הן. קודם כל צריך לדעת מה לוח הזמנים המדויק: ב-7:00 מתחילים 'פסוקי דזמרה', ב-7:15 מתחילים 'ישתבח' - כך טוען הגבאי. הבעיה שהציבור חושב אחרת, ויש כמה אנשים קולניים למדי שסבורים שזה מדי לאט. מתפללים אחרים חושבים שזה מדי מהר, ואני צריך לתמרן בין

המתפללים לבין עצמם, ובין לבין הגבאי. "כבר בפעם הראשונה שהתפללתי בבית הכנסת מגיע אלי אחד המתפללים וטוען שהוא לא שומע אותי. הוא דורש שאתפלל בקול חזק יותר, ואני, מה אעשה שהקדוש ברוך הוא לא חנן אותי בקול חזק במיוחד? שאזעק את כל התפילה בגרון ניחר?

אחד מהמתפללים המבוגרים ניגש ובפיו טענה: "כבר 42 שנה אני מתפלל פה, ואף פעם לא היה כל כך לאט. אני לא מבין למה צריך למשוך כל כך את הזמן".

"לאט לאט הבנתי שאלו לא רק קשיים של התחלה, אלא שזה הולך להיות ככה כל השנה", מספר ר' שלמה. "יש אנשים שתמיד יבואו בטענות. לפעמים הטענות צודקות, אני לא אומר שלא, אבל גם אני צודק, אני בסך הכל בנאדם, לא רציתי להיות חזן, אין לי שום הנאה מזה, אני עושה את זה רק כי זה ההלכה וזה חלק ממצוות כיבוד אב.

"איך אני יכול להתמודד עם מישוה שיושב בשורה האחרונה, ולא מצליח לשמוע אותי. אם הוא קצת היה מנסה להבין לליבי, אולי היה מוצא פתרונות אחרים, כמו למשל לעבור לשבת בשורה הראשונה של בית הכנסת שנותרת ריקה לחלוטין מדי בוקר. הוא בוודאי רוצה לקבוע מקום לתפילתו כמאמר חז"ל,

אבל אני בטוח שאם היה שואל רב הוא היה פוסק לו שעדיף לשבת בשורה הראשונה, מאשר לרדת לחזיו של שליח ציבור שקולו אינו נשמע היטב בכל רחבי בית הכנסת הענק. "ויש גם את האנשים ש'עוזרים' לך לנהל את התפילה. הוא נעמד קרוב מאוד לחזן, ומתחיל להתפלל בקול רם, בולע את קולו של שליח הציבור. כשהוא מסיים קטע, כולם מתחילים את הקטע הבא, ובכלל לא שמים לב לשליח הציבור. אתה מנסה להגביר מעט את קולך, והוא נענה לאתגר בשמחה רבה, מגביר את קולו עוד יותר. אין לך סיכוי מול הקול החזק והעבה שלו.

"מה שהכי מקומם אותי אלו המתפללים שמגיעים באיחור ניכר, ומתחילים לנזוף בחזן על זה שהוא מתפלל מהר מדי לטעמם. הם פשוט צריכים להספיק להניח תפילין לפני שאני מגיע לברכו', ובהתאם לכך הם מצפים ממני שאני יאט את קצב התפילה. אחרי שמונה עשרה הם כבר הראשונים שמאצים בי להתחיל חזרת הש"ץ, כי הם ממהרים לסיים את התפילה..."

הרב אלרובסקי לוקח נשימה עמוקה, עוצר מעט את שטף הדיבור, ניכר עליו שהדברים מעייקים לו, והוא מעיד ששמע את אותם דברים גם מאחיו שמתמודדים כל אחד במקומו עם אותה משימה יומיומית.

"כבר הגעתי לשמונה עשרה, שרדתי את החלק של פסוקי דזמרה ו'ויצור אור', ועכשיו אני כבר בלחץ מחזרת הש"ץ. אני לא אדם פחדן וחששן. ברוך ה' הביטחון העצמי שלי במצב טוב. אבל אימת הציבור קיימת אצלי. אני לא אוהב להיות חזן. עכשיו מגיעים לחזרת הש"ץ, ואני כבר מרגיש מועקה קטנה בלב. אין ברירה, חייבים לעבור גם את זה.

"הנה זה מתחיל, אנשים שסיימו שמונה עשרה מתחילים לרמוז לי שאתחיל בחזרת הש"ץ. בתחילה הם רק מסתכלים עלי, מנסים ללכוד את המבט שלי כדי לסמן לי בקריצת עין שאתחיל כבר. אני בודק ורואה שרוב רובו של הקהל עדיין שקוע בתפילה. אולי יש תשעה שכבר יכולים לענות אמן, אבל הציבור עדיין מתפלל.

"עוד אחד מסיים ועוד אחד מסיים, והקהל מתחיל לנוע בחוסר נוחות. פה ושם אני שומע שיעולים מלאכותיים שנועדו להסב את תשומת ליבי, ובשלב הסופי, אחרי שהעצבים כבר נמתחו יתר על המידה, אנשים מתחילים להקיש על השולחן, לאות כי תם זמני ואני כבר ממש חייב להתחיל חזרת הש"ץ."

"אבל רגע, יש כאן יהודי תלמיד חכם, ראש ישיבה מהשכונה הסמוכה, אולי צריך להמתין לו עד שסיים את תפילתו. הקהל כבר מתחיל ללחוץ, ואני לא נעים לי להתחיל את התפילה בלי להמתין לו. בסוף אני נאלץ להיכנע ללחצים האדירים שמופעלים עלי, ומקווה שראש הישיבה ידון אותי לזכות, ויבין שלא היו לי ברירות רבות אלא להתחיל את חזרת הש"ץ."

"התפילה מסתיימת", נאנח הרב אלרובסקי אנחת רווחה כאילו הוא חווה ממש ברגעים אלו את החוויה עליה הוא מספר לנו, "אבל רגע, הסייט עוד לא נגמא אחד מהמתפללים המבוגרים ניגש ובפיו טענה: 'כבר 42 שנה אני מתפלל פה, ואף פעם לא היה כל כך לאט. אני לא מבין למה צריך למשוך כל כך את הזמן'."

"מה אני יכול לענות לו? אפילו אם הייתה לי תשובה לא היה לי למי לענות אותה, כי היהודי הישיש כבר סב על עקביו והחל להתרחק ממני מבלי להמתין לתשובתי." לרב אלרובסקי יש מסר להעביר לציבור הקוראים: "הקושי שלי להיות שליח ציבור הוא משהו שאני מתמודד אתו ברוך ה' אבל אני בסך הכל בן אדם שנמצא בימים לא קלים ואין לי עור של פיל."

"הגעתי למסקנה שאם אני רוצה לשרוד, אני חייב לדעת שיש אנשים שלא צריך לענות להם ולא צריך אפילו לקחת לתשומת הלב את התלונות שלהם. זה לא שהם מתלוננים כי אני לא בסדר, הם מתלוננים כי הם עצמם לא בסדר. כי הם טיפוסים כאלו שאוהבים להתלונן, והם תמיד ימצאו על מה להתלונן. "אבל יש לא מעט אנשים שגם לפני כן, הביטחון העצמי שלהם לא היה מפותח, בלשון המעטה, אנשים שגם ככה מרגישים לא בנוח בחברת בני אדם, לא נעים להם אפילו לשאול מישהו ברחוב מה השעה, או לבקש שיכוונו אותם לכתובת מסוימת. יש הרבה מאוד אנשים כאלו, וכשהם מגיעים לשלב בחיים שבו הם צריכים לגשת לעמוד שלוש פעמים ביום, זה סייט נוראי בשבילם. הם מתייסרים ייסורים קשים מאוד, בגלל אותם אנשים שמתלוננים או שמותחים ביקורת על הדרך בה שליח הציבור מנהל את התפילה."

תחשבו טוב מה מרגיש שליח ציבור כזה, מה הוא מרגיש עם כל ההערות של כל אחד,

דיברתי עם כמה בעלי חובים, וכולם אומרים שכמעט אין שבוע שבו הם לא מקבלים מספר הערות...

"ועוד לא דיברנו על מנחה וערבית. זה כבר בכלל שוק אחד גדול בשטיבלאך. קרה לי לא פעם שהייתי צריך לחכות שלושת רבעי שעה כדי להיות החזן, וברגע האחרון מגיע איזה 'חכם' אחד ומסביר לי שיש לו 'יארצייט', והיארצייט קודם למי שנמצא בשנת אבל. הוא צודק, אבל במחילה מכבודו שיעמוד בתור ויתפלל במניין הבא."

"ויש את הטיפוסים שתמיד מתווכחים: 'אתה עמדת ליד הדלת, לא ידעתי שאתה בתור להיות החזן במניין הבא. אני עמדתי ליד העמוד, אם אתה רוצה לתפוס את התור תעמוד ליד העמוד בפעם הבאה.' 'למחרת אני נתקל במקרה הפוך: 'עמדת ליד העמוד, איך אני יכול לדעת שאתה לא מתפלל במניין הזה ומחכה למניין הבא? אם היית עומד ליד הדלת הייתי יודע שכבר תפוס פה.'"

קצת עדינות לא תזיק לאף אחד...

גם הרב ישראל וייס אחד מהמתפללים מבקש לשפוך אור על זווית נוספת, כואבת במיוחד: יש לי מכר שלפני כמה שנים נפטרה רעייתו רח"ל, והותירה אותו עם בית מלא ביתומים ל"ע. הוא התמודד עם קשיים עצומים, הילדים היו שבורים ורצוצים, אבל לדבריו, אחד הדברים שהכי הפריעו לו, יותר מהכל, זה היחס של המתפללים בבית הכנסת

אל הילדים הבחורים שלו, שהתפללו לפני העמוד בשנת האבל. הבן שלו, הוא מספר, מלא בטרואמות רק מהתפילה כשליח ציבור. "היה לו בחור בן 14, שלא פעם חזר הביתה בדמעות בגלל שהוא נפגע מהערות של מתפללים בבית הכנסת. פעם מישהו צעק עליו וממש בייש אותו כי לדעתו הוא התפלל מהר מדי, פעם אחרת התקיף אותו אברך בטענה שהוא צריך לדעת הלכה אם הוא רוצה להיות חזן, וכמובן גם כל ההשפלות הרגילות שעובר כל מי שמתמודד עם זה. תחשבו על כזה בחור בן 14 שעומד בשטיבלאך ומנסה לקבץ מניין כדי להיות החזן, ופתאום מגיע אברך בן 45 ונותן לו הערה כואבת. מה יעשה הבחור הצעיר הזה כשמגיע אדם מבוגר בבית הכנסת וטוען שלא שומעים אותו? מה הוא יכול לעשות? הוא זה ששם את עצמו במקום הזה? גם ככה היתמות אוכלת אותו בלי סוף, גם ככה קשה לו מאוד בלי אמא, עם אבא שבעצמו שבור ומרוסק. באים 'נשמות טובות', ועוד מוסיפים קושי על הקושי שלו, במקום להחמיא לו, לחזק אותו, לומר לו שהוא מתפלל מצוין, באים אנשים נרגנים ורק שוברים ומרסקים את הנשמה שלו."

וכאן כדאי אולי להביא דברים שסיפר מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א: **שנה אחת בבית כנסת חשוב בכני ברק היה עוררים על הש"ץ של מוסף דר"ה שהלך ללמד במקומות שאינם ראויים, והורידוהו מהש"ץ, וניגש אחר במקומו. וראיתי כיצד בעת שניגש הלה למקום הש"ץ זלגו עיני הש"ץ הראשון דמעות ובאותה שנה נסתלק הש"ץ השני באופן פתאומי בית עולמו, ומי יודע חשבונות שמים.** (מתוך 'כאיל תערוג')

אנחנו חוזרים לר' שלמה אלרובסקי שמסכם את השיחה הנרגשת בנימה חיובית ובעין טובה: "שלא תהיה לכם טעות, הציבור שמפריע ומתלונן הוא מיעוט. רוב האנשים פשוט מתפללים וממשיכים הלאה, ויש גם רבים שמחמיאים, שאומרים תודה רבה, שבאים להגיד מילה טובה. רק אתמול ניגש אלי מתפלל יקר ואמר לי שבזכותי הוא מקפיד לקום כל בוקר מוקדם כי הוא מאוד נהנה להתפלל במניין שלי. לא חסרים לי חיזוקים חיצוניים ברוך ה'. יש לי נפש בריאה וההצלחה מאירה לי פנים, אבל אחרי הכל תמיד נחמד לשמוע מחמאות. על אחת כמה וכמה אם אתה בחור בן 14, כמו זה שר' ישראל מספר עליו, שנפשו הרכה עדיין לא יכולה להתמודד עם הביקורת והתלונות המוטחות בו על ידי אנשים מבוגרים ומנוכרים."

ועל זה כבר נאמר:

"חכמים הזהרו בדבריכם."

הבחור בן ה 14 שיוצא להתמודדות עם המתפללים

יש לי מכר שלפני כמה שנים נפטרה רעייתו רח"ל, והותירה אותו עם בית מלא יתומים. הוא התמודד עם קשיים עצומים, הילדים היו שבורים ורצוצים, אבל לדבריו, אחד הדברים שהכי הפריעו לו, יותר מהכל, זה היחס של המתפללים בבית הכנסת אל הילדים הבחורים שלו, שהתפללו לפני העמוד בשנת האבל. הבן שלו, הוא אומר, מלא בטרומות רק מהתפילה כשליח ציבור.

"היה לו בחור בן 14, שלא פעם חזר הביתה בדמעות בגלל שהוא נפגע מהערות של מתפללים בבית הכנסת. פעם מישהו צעק עליו וממש בייש אותו כי לדעתו הוא התפלל מהר מדי, פעם אחרת התקיף אותו אברך בטענה שהוא צריך לדעת הלכה אם הוא רוצה להיות חזן, וכמובן גם כל ההשפלות הרגילות שעובר כל מי שמתמודד עם זה.

תחשבו על כזה בחור בן 14 שעומד בשטיבלאך ומנסה לקבץ מניין כדי להיות החזן, ופתאום מגיע אברך בן 45 ונותן לו הערה כואבת. מה יעשה הבחור הצעיר הזה כשמגיע אדם מבוגר בבית הכנסת וטוען שלא שומעים אותו? מה הוא יכול לעשות? הוא זה ששם את עצמו במקום הזה? גם ככה היתמות אוכלת אותו בלי סוף, גם ככה קשה לו מאוד בלי אמא ועם אבא שבעצמו שבור ומרוסק. באים 'נשמות טובות', ועוד מוסיפים קושי על הקושי שלו, במקום להחמיא לו, לחזק אותו, לומר לו שהוא מתפלל מצויין, באים אנשים וללא תשומת לב רק שוברים ומרסקים את הנשמה שלו.

מהיום מפסיקים להעיר

**לא לחזן ולא לעולה לתורה ולא לכל אחד, ובוודאי לא בפהרסיה
כל המלבין פני חבירו ...**